

Afgelopen zomer stonden containers met miljoenen beha's, broeken en truien afkomstig uit China opgestapeld op de kades van Europese havens. Na een paar maanden vrije handel had de EU plotsklaps weer quota ingesteld voor bepaalde categorieën textiel. Een politieke beslissing met grote logistieke en financiële implicaties.

Door Jacqueline Kuijpers

Wapenstilstand in Bra Wars

Hoe de beha speelbal werd van de politiek

Afgelopen zomer berichtten de media over vrouwen die gedwongen zouden worden half naakt over straat te gaan, omdat de schappen in de winkels leeg zouden raken. 'De gemiddelde vrouw heeft tien beha's in haar garderobe, maar als het aan de EU ligt wordt het een luxe om meer dan één beha te bezitten', zo schreef de Britse Telegraph naar aanleiding van de herinvoering van Europese importbeperkingen voor textiel vanuit China. De 'Bra War' was geboren. Dat was ook in Nederland goed voelbaar, vertelt Matthijs Criegee, adjunct-directeur van Modint, de organisatie van Nederlandse leveranciers voor kleding. 'Het was paniek in kledingland. Het zijn relatief vaker de kleine bedrijven die door de quota in de problemen komen. Voor grote ondernemingen is het makkelijker om aan risicospreiding te doen. Als

je een kleine order over meerdere landen moet gaan opsplitsen kom je met de prijs niet meer weg.'

De oorsprong van het handelsconflict ligt in 1974. Toen sloot de GATT, de voorloper van de Wereldhandelsorganisatie (WTO), het Multivezelakkoord. Hiermee probeerden de geïndustrialiseerde landen hun textielindustrie te beschermen tegen de concurrentie van de lagelonenlanden, door hen exportquota op te leggen voor diverse textielproducten.

Twintig jaar later besloot de WTO in het kader van de liberalisering van de wereldmarkt het Multivezelakkoord af te schaffen. Er werd een overgangperiode van tien jaar ingesteld.

Op 1 januari 2005 werden alle textielquota voor de EU opgeheven. In de praktijk profiteerden twee landen hier in het bijzon- ➤

Foto: Hans Gostrum fotografie

► Het beroep op het vrijwaringsmechanisme legt op pijnlijke wijze bloot hoe verdeeld de EU is

der van: India en China. Met op nummer één China. In de eerste acht maanden van 2005 steeg de Chinese export van textiel naar de EU met 40 procent. Volgens de WTO produceerde China in 2003 nog zeventien procent van alle kleding ter wereld. In 2008 zal dat naar schatting 50 procent zijn.

Toen de afspraken voor de afschaffing van importbeperkingen werden gemaakt heeft de Europese Unie een voorbehoud gemaakt. Als blijkt dat de Europese textielindustrie hierdoor schade ondervindt hebben de EU-autoriteiten het recht om de invoer opnieuw aan banden te leggen. Dit zogenaamde vrijwaringsmechanisme geldt tot eind 2008. Nauwelijks vier maanden na het wegvallen van de importbeperkingen hebben de EU-autoriteiten er al een beroep op gedaan. Op 29 april kondigde Eurocommissaris voor Handel, Peter Mandelson, aan dat er nieuwe invoerbeperkingen zouden komen. Op 10 juni bereikte hij een akkoord met China over tijdelijke nieuwe quota voor tien categorieën textiel. Na een maand was het quotum voor truien al vol, niet veel later dat voor broeken, T-shirts en beha's. Voor circa 75 miljoen kledingstukken werden geen invoervergunningen afgegeven. De extra opslagkosten kwamen voor rekening van de eigenaren van de kleding: de importeurs en handelaars.

Twee kampen

Het beroep op het vrijwaringsmechanisme legt op pijnlijke wijze bloot hoe verdeeld de Europese Unie is. En hoe de belangen uiteenlopen. Feitelijk zijn er twee kampen. De echte handelslanden, zoals Nederland, juichen de afschaffing van de quota toe. Niet alleen kostten de quota geld, er zaten ook logistieke haken en ogen aan: de geregelde herziening van de quota maakte het nodig de productie steeds te verleggen, importvergunningen lieten op zich wachten en er was een grote mate van ondoorzichtigheid, omdat de EU met elke handelspartner andere afspraken maakte.

Het andere kamp bestaat uit de landen met een eigen kleding- en textielindustrie, zoals Portugal en Italië. Volgens de Europese brancheorganisatie Euratex gaat het hier om 170.000 bedrijven die aan circa 2,5

RECHTSAAK

De EVO (vereniging voor logistieke belangenbehartiging) is in augustus 2005 samen met Modint en Vivo (brancheorganisatie voor importbedrijven uit Azië) een versnelde procedure gestart tegen de Nederlandse Staat en de Europese Unie voor vrijgave van kleding die getroffen is door de textielquota. De drie baseerden de procedure op onzorgvuldigheid bij de EU omdat een redelijke overgangstermijn ontbrak. Dat vertelt EVO-jurist Godfried Smit. 'Wat ons grootste punt was, was dat de EU-autoriteiten ingrepen in lopende contracten en dat is onverteerbaar.' Voorts is de Spaanse organisatie van textielproducenten (Fedecon) een rechtszaak begonnen tegen de EU. Doel hiervan is om de oorspronkelijke (lagere) aantallen toegelaten Chinese textielgoederen te hanteren. Elk extra toegelaten kledingstuk representeert dan een schade voor een producent, legt Godfried Smit uit.

Foto: OSG

miljoen mensen werk bieden. Zij vrezen dat door de afschaffing van de quota hun eigen industrie ten onder gaat en lobbyen dus sterk voor herinvoering van importbeperkingen.

Handelsstromen

Overigens is het nog maar de vraag in hoeverre de Europese kleding- en textielindustrie schade lijdt. Uit onderzoek van de Europese Commissie blijkt dat de exportlawine vanuit China weinig effect heeft gehad op de totale invoer van kleding door de EU. Die nam in de eerste vijf maanden van 2005 met maar drie procent toe. De opheffing van de quota heeft dus vooral tot gevolg dat de handelsstromen zijn verlegd. Dat blijkt uit de exportcijfers van andere lagelonenlanden. Zo zagen Burma en de Filippijnen hun export naar de EU met respectievelijk 54 procent en 41 procent dalen. Crietee vindt dat een te simplistische voorstelling van zaken.

'Er zijn wel degelijk Europese productiebelangen die geschaad worden, met name in de textielindustrie. In China werken fabrikanten met Aziatische stoffen, terwijl er in Polen, de Oekraïne en in Turkije met Europese of Turkse stoffen wordt gewerkt. Als de kledingproductie in China een enorme vlucht neemt, heeft dat dus grote

gevolgen voor de toeleverende industrie.'

Vast staat dat China, met een enorm potentieel aan spotgoedkope arbeidskrachten – een uur arbeid achter de naaimachine kost in China 92 dollarcent – de kleinere lagelonenlanden van de markt verdringt. Miljoenen arbeidskrachten reizen vanuit het Chinese platteland af naar de grote industriegebieden, waar ze in gigantische fabrieken gaan werken. Ze slapen in slaapzalen, eten in reusachtige bedrijfskantines en zijn 24 uur per dag beschikbaar voor ploegendiensten.

Bouwpakket

Toch is het niet alleen de prijs die de Europese bedrijven naar China voert, nuanceert Crietee. 'Een uurloon van een paar dollarcent lager is niet voldoende om de overstap te maken. Nee, de besparing die je in China kunt realiseren zit 'm vooral in de efficiency en dan denk ik aan logistieke voordelen. Bijvoorbeeld de aanwezigheid van grondstoffen, zodat je als afnemer niet eerst zelf de stoffen en fournituren als een bouwpakket hoeft te verschepen. Chinese fabrikanten kunnen goed een gereed product afleveren. En China heeft goede logistieke voorzieningen. Er zijn geen kostbare, tijdrovende omwegen nodig om je goederen hier te krijgen.'

China verdringt met een enorm potentieel aan spotgoedkope arbeidskrachten kleinere lagelonenlanden.

Begin september bereikten China en de EU een akkoord. Afsproken werd dat de tegengehouden containers met kleding alsnog in de EU mochten worden toegelaten. De ingevoerde artikelen zijn afgetrokken van de quota voor 2006. Voor het gros van de Nederlandse ondernemers kwam het akkoord nét op tijd om grotere schade te voorkomen, vertelt Crietee: 'Op 14 september verliep bij veel bedrijven de uiterste termijn waarop klanten een order moésten accepteren. De situatie had geen week langer moeten duren.'

Akkoord

Zo zijn beha's de speelbal geworden van een interne politieke machtsstrijd binnen de EU. In geografische termen: Zuid- en Oost-Europa versus Noord-Europa. Vooralsnog hebben de belangen van de producerende landen geprevaleerd en eindigde de eerste wedstrijd met een 1-0 voor Zuid-Europa in de vorm van quota. De Noord-Europeanen aan de andere kant hebben in de verlenging een kleine gelijkmaker gescoord en de blokkade weten op te heffen. Toch een gelijkspel? Hoe het ook zij: voor de kledingimporteurs betekent deze politieke strijd dat zij in hun importlogistiek voorlopig enige voorzichtigheid betrachten richting China. <

In de praktijk

Kun je je als ondernemer voorbereiden op een situatie zoals zich afgelopen zomer voordeed? Nee, zeggen de brancheorganisatie en de betrokken bedrijven. Je ertegen verzekeren is, als het al mogelijk is, te kostbaar. Het enige wat je als ondernemer kunt doen is de actualiteit goed volgen en daar je inkooplogistiek op afstemmen. En geluk hebben. Twee ondernemers aan het woord.

'Productie spreiden'

HANS Frans de Vos,
algemeen directeur
van Hans (Textiel), Ridderkerk

'Voor ons viel de schade mee. Natuurlijk was het een strop dat de goederen een aantal maanden hebben stilgestaan, want het zijn ónze goederen en wij draaien op voor de opslagkosten. Gelukkig heeft het voor onze winkels weinig effect gehad. Wij hadden en hebben onze productie erg gespreid, dus wat er uit China kwam was maar een klein gedeelte. Slechts een paar procent van ons totale assortiment bereikte niet tijdig de winkels. Daar hebben we 'nee' moeten verkopen. Toevallig waren dat seizoensgebonden artikelen, met name lingerie en kinderkleding. Die zijn later wel in de winkels gekomen, maar op een gegeven moment gaan mensen wachten op de uitverkoop. Dat was dit jaar erg sterk in verband met de mooie nazomer die we hebben gehad. Zodoende hebben we niet het volledige omzetcapotentieel kunnen realiseren. Wij blijven in ieder geval onze productie spreiden. Want je weet nooit precies wanneer de Chinese quota vol zullen zijn. Niet op één paard wedden dus.'

'Wij zijn er goed doorheen gerold'

ONILL Cees van de Meeberg,
Supply Chain Manager
bij O'Neill Europe, Warmond.

'Wij hadden al zien aankomen dat de handel met China niet volledig zou worden vrijgegeven. Daarom hebben wij een terughoudend beleid gevoerd op het gebied van onze inkooplogistiek en hebben we maar een klein deel van onze productie in China ondergebracht. Voor de rest zijn we blijven zitten waar we zaten. Voor ons staat kwaliteit voorop. Wij werken met gespecialiseerde fabrikanten die exact aan onze kwaliteitseisen voldoen. Dat is belangrijk voor onze naam in de markt. Daarvoor zijn wij dan ook bereid iets meer te betalen om de relatie met fabrikanten waarover wij tevreden zijn te bestendigen. We hebben wel wat T-shirts en sweatshirts in China ondergebracht en dat waren precies de categorieën in de gevarenzone. Zodra we vermoedden dat het mis zou gaan, hebben we deze orders naar voren gehaald en ze eerder laten verscheppen. Uiteindelijk hebben geen van onze goederen op de kade gestaan. Regeren is vooruitzien, ja. Logistiek ook. En je moet ook geluk hebben. In dit geval zijn wij er goed doorheen gerold.'